

Harri Ruotsalainen

Kirjastot ja kansalaisopistot

Itä-Suomen kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötoiminta

Kirjastot ja kansalaisopistot

Itä-Suomen kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötoiminta

Harri Ruotsalainen
Opinnäytetyö
Syksy 2018
Kirjasto ja tietopalvelun tutkinto-
ohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalveluiden tutkinto-ohjelma

Tekijä: Harri Ruotsalainen

Opinnäytetyön nimi: Kirjastot ja kansalaisopistot Itä-Suomen kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötoiminta

Työn ohjaaja: Jorma Niemitalo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2018

Sivumäärä: 25 [1]

Tässä opinnäytteessä oli tarkoitus selvittää millaisia erilaisia yhteistyömuotoja yleisillä kirjastoilla ja kansalaisopistoilla on keskenänsä. Tutkimusta varten tehtiin haastatteluja viidessä kohdekirjastossa. Haastatteluiden avulla pyrittiin selvittämään millaisia yhteistyön muotoja kirjastoilla ja kansalaisopistoilla on, onko yhteistyö ollut hyvä vai huono asia ja onko siinä mitään kehitettävää tai parannettavaa. Haastatteluiden kohteeksi valitsemani kirjastot olivat Itä-Suomen alueelta, koska olen itse kotoisin sieltä alueelta ja minun oli helppo käydä paikan päällä lähes kaikissa paikoissa suorittamassa haastattelut.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusta, koska tutkimuksen kohteita ei ollut monta. Aiheesta ei myöskään ole tehty syvällisempiä tutkimuksia aiemmin, joten tällainen tutkimus menetelmä tuntui sopivalta.

Tutkimuksessa selvisi muun muassa, että yhteistyö on ollut hyväksi, esimerkiksi yhteisten tapahtumien järjestämisessä sekä molemmin puoleisen näkyvyyden lisäämisessä ihmisille. Tutkimuksessa ilmeni, että yleisin yhteistyö muoto yleisellä kirjastolla ja kansalaisopistolla on tilojen käyttö yhteisessä toiminnassa. Tutkimuksessa selvisi myös, että joissain tapauksissa, joku kirjaston henkilökunnasta voi tai on joskus työskennellyt kansalaisopiston tehtävissä. Yhteistyön ongelmiksi havaittiin muun muassa se, että jotkin kansalaisopiston kursseista ovat maksullisia eikä niitä sen vuoksi voida järjestää kirjastoissa.

Aivan lopuksi pohdin millä tavoin yhteistyö voisi kehittyä ja millaisiin asioihin yleiset kirjastot ja kansalaisopistot voisivat keskittää yhteistyötään.

Asiasanat: Kansalaisopistot, kirjasto, Itä-Suomi, yhteistyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Library and Information Services

Author: Harri Ruotsalainen

Title of thesis: Library and adult education centers Co-operation between the libraries and adult education centres in Eastern Finland

Supervisor: Jorma Niemitalo

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2018 Number of pages: 25 [1]

The purpose of this thesis was to find out what kind of different forms of cooperation the public libraries and adult education centers have for each other. There were five different libraries targeted at the study's interviews. Interviews were used to find out what kind of forms of cooperation libraries and adult education centers have, whether the co-operation was good or bad and whether there is anything to be developed or improved. The libraries I selected for the interviews were from Eastern Finland, because I am from the area and from there it was easy to visit on the spot in almost all locations to conduct the interview.

I used qualitative research method because there were not so many research targets in the study. There have also been no more in-depth studies in the past so such a research method seemed appropriate.

In the study it was found out that the co-operation has been a good thing for example in planning different events and on both sides to increase visibility for customers. The study showed that the most common form of co-operation in the public library and at the adult education center is the use of facilities in joint action. The study also found that, in some cases, some of the library's staff may or may have worked at the adult education center. The problems of cooperation were noted, among other things, that some of the adult education center courses are chargeable and therefore cannot be arranged in libraries.

Finally I think about how the co-operation could develop and what kind of issues the public libraries and adult education center could concentrate on.

Keywords: Adult education center, library, Eastern Finland, co-operation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KIRJASTON TEHTÄVÄT	8
3	KANSALAIPOISTOT JA NIIDEN TOIMINTA.....	9
3.1	Kansalaisopistojen historia.....	9
3.2	Kansalaisopistojen toiminta nykyään.....	10
4	KIRJASTON JA KANSALAIPOISTON YHTEISTYÖ	12
4.1	Kirjaston ja kansalaisopiston yhteistyön historia.....	12
4.2	Yhteistyö tänä päivänä	12
5	KIRJASTOT JA KANSALAIPOISTOT	14
5.1	Kirjastojen ja kansalaisopistojen taustat	14
5.1.1	Heinävesi	14
5.1.2	Kuopio.....	14
5.1.3	Lapinlahti.....	15
5.1.4	Sonkajärvi	15
5.1.5	Vieremä.....	15
6	TUTKIMUKSEN SUORTTAMINEN	17
7	TULOKSET.....	18
7.1	Yhteistyön hyödyt.....	19
7.2	Yhteistyön kehittäminen	20
8	POHDINTA.....	22
	LÄHTEET.....	24
	LIITTEET	26

1 JOHDANTO

Kirjastot tekevät ja toimivat nykypäivänä monen eri tahon kanssa yhteistyössä. Yksi näistä tahoista on kansalaisopistot. Opinnäytteessäni pyrin selvittämään, millaisia erilaisia yhteistyömuotoja eri kirjastoilla ja kansalaisopistoilla on yhdessä. Kuuluvatko yhteistyöhön muunkinlaista toimintaa kuin tapahtumat ja tilojen käyttö? Miten läheistä voi kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteinen toiminta olla. Miten kansalaisopistojen ja kirjastojen yhteistyö toimii tänä päivänä ja millaista se on ollut ennen.

Yleiset kirjastot ja kansalaisopistot ovat molemmat kunnan alaisina toimivia yksiköitä. Ne tarjoavat kuntalaisille monenlaista viihdykettä, piristystä sekä sivistystä arkeen ja elämään. Kirjastolaissa on määritetty että kunnan tulee järjestää yleisten kirjastojen toiminta kunnassa. Se voi järjestää kirjastopalvelun joko itse tai yhteistyössä muun kunnan kanssa tai muulla tavalla. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 §). Vapaan sivistystyön laissa taas kerrotaan että opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle luvan vapaan sivistystyön opetuksesta jos sille katsotaan olevan tarvetta. (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632 1 4§)

Kirjasto haastatteluni tein pääosin Itä-Suomen kirjastoihin, koska olen kotoisin alueelta ja näin ollen minun oli mahdollista päästä haastattelemaan helposti kirjastojen henkilökuntaa paiknanpäälle. Haastateltavat kirjastot olivat Kuopion, Lapinlahden, Sonkajärven, Vieremän ja Heinäveden kirjastot. Ainoastaan Heinäveden kirjastolle tein haastattelun puhelimitse.

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Itä-Suomen AVI-keskus eli aluehallintovirasto. Aluehallintoviraston tarkoitus on edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävästä käytöstä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Oman alueen virasto hoitaa myös lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä omalla alueellaan. Aluehallintoviraston toimintaa ohjaavat lait ja kahdeksan ministeriötä. Se on ministeriöiden edustaja niiden alueilla ja se toteuttaa niiltä saamiaan tehtäviä. Aluehallintoviraston toiminta-ajatus on toteuttaa alueellista yhdenvertaisuutta edistämällä oikeusturvaa, hyvinvointia ja turvallisuutta yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Aluehallintovirastoja toimii Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen, Lounais-Suomen, Pohjois-Suomen sekä Lapin alueilla. (Aluehallintovirasto 2016, Viitattu 28.10.2018)

Opinnäytteessäni käsittelen aluksi yleisten kirjaston toimintaa ja sen tehtäviä, jonka jälkeen kerron hieman kansalaisopistoista. Luvuissa käsittelen lähinnä yleisten kirjastojen perustehtäviä, kansalaisopistojen historiaa sekä niiden toimintaa nykypäivänä. Tämän jälkeen käyn läpi yleisten kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötä. Tarkastelen luvussa yhteistyötä lain näkökulmasta ja historian näkökulmasta. Kerron myös hieman haastattelukohteina olleista kirjastoista ja kansalaisopistoista niiden taustaa. Lopuksi käyn läpi lyhyesti tutkimusmenetelmiäni, haastatteluiden tulokset sekä omia mietteitäni tutkimuksestani.

2 KIRJASTON TEHTÄVÄT

Yleisten kirjastojen päätehtävät ovat määriteltyinä yleisten kirjastojen kirjastolaissa. Laissa on kerrottu seuraavat asiat, jotka kirjastojen tulee yrittää toteuttaa toiminnassaan:

Yleisten kirjastojen on tarjottava pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin ja ylläpidettävä monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa. Yleisten kirjastojen tulee myös edistää lukemista ja kirjallisuutta sekä tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon. Lisäksi niiden täytyy tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjastoissa on myös oltava mahdollisuudet harrastaa yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 6§)

Lain määritelmät jo itsessään tuovat kansalaisopistoa lähemmäksi kirjastoa, sillä jotkin kansalaisopistojen järjestämät kurssit, tapahtumat, ja muut sellaiset käyvät yhteen näiden kirjaston tehtävien kanssa. Esimerkiksi lukupiirit, näyttelyt, luennot tai muut vastaavat voivat olla kansalaisopistojen järjestämiä ja kirjasto voi tarjota näihin aineistoa, tiloja tai muuta vastaavaa.

Kirjastolaissa määritellään myös kirjaston tarjoamien aineistojen ja palveluiden käytön maksuttomuus. Yleisen kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on oltava maksutonta. Myös valtakunnallista ja alueellista kehittämissuhteita hoitavan yleisen kirjaston muille yleisille kirjastoille antamat kaukolainat ovat maksuttomia. Mutta kunta voi periä kohtuullisen maksua myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston noutamatta jättämisestä sekä muista kuin edellä mainituista palveluista. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 12§)

Suomen nykyinen kirjastolaki määrää, että yleisten kirjastojen tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Kaksikielisissä kunnissa on otettava huomioon molempien kieliryhmien tarpeet samanlaisten perusteiden mukaan. Sama pätee myös saamelaisten kotiseutualueen kunnissa. Yleisten kirjastojen on myös otettava huomioon muut paikalliset kieliryhmät toimintaansa järjestämisessä. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 10§)

3 KANSALAI SOPISTOT JA NIIDEN TOIMINTA

3.1 Kansalaisopistojen historia

Suomen ensimmäinen kansalaisopisto perustettiin Tampereelle vuonna 1899, jolloin se toimi työväenopiston nimellä. Työväenopisto otti vaikutteita Tukholman työväenopistosta (Stockholms arbetarinstitut), joka oli perustettu vuonna 1880. Sen tehtäviä olivat pääsääntöisesti valistuksen levittäminen ja tieteellisen tiedon jakaminen. Tampereen työväenopiston toiminta innosti ihmisiä niin, että heti alkuun yli 500 henkilöä ilmoittautui luennoille. Pitkien työpäivien vuoksi kurseja jouduttiin pitämään aina iltaisin. Suurin osa osallistujista oli vain perinteisen kansakoulun käyneitä ja perinteisissä töissä käyviä ihmisiä. (Karjalainen 1984, 72–76)

Työväenopistot alkoivat myöhemmin saada innostusta muuallakin Suomessa. Vuonna 1906–1907 Suomeen perustettiin työväen opistoja Ouluun, Vaasaan sekä Viipuriin. Kotkassa työväenopisto aloitti toimintansa vuonna 1911 ja Helsingissä vuonna 1914. Kuopioon perustettiin myös työväenopisto vuonna 1914 mutta se jouduttiin lakkauttamaan jo seuraavana vuonna. Kuopioon kuitenkin perustettiin vuonna 1916 uusi opisto, joka oli nyt kansalaisopiston nimellä. Nimellä tahdottiin korostaa, että se oli tarkoitettu kaikille kansalaispiireille. (Karjalainen 1984, 83–87)

Ensimmäisiä työväen- ja kansalaisopistoja perustettaessa ei ollut vielä olemassa mitään yhtenäisiä säännöstöä tai elintä, joka olisi määritellyt näiden tehtäviä ja toimintoja. Kullakin opistolla oli vain laadittu ohjesääntö, sen mukaan millainen käsitys, sen perustajalla oli opistosta. Vaikka ohjesäännöt poikkesivatkin opistojen välillä, niistä saattoi huomata yhtäläisyyksiä toistensa välillä. Muun muassa kaikkien opistojen ohjesäännöissä korostettiin, että opistot olivat erityisesti työväestölle tarkoitettuja. Työväen- ja kansalaisopistojen alkuvaiheilla niiden tehtävänä oli lähinnä suorittaa valistustehtävää työväen keskuudessa. Opistojen opinnot tarjosivat kansalaisille myös yleissivistystä, mikä oli yksi yhtenäinen piirre eri opistojen ohjesäännöissä. Ammattikoulutus kuitenkin katsottiin kuuluvan muille oppilaitoksille. Joidenkin opistojen opetusohjelmaan kuitenkin kuului ammatillisiksi katsottavia aineita, mutta niiden osuus oli vähäistä ja niiden opetus pyrki enemmän yleiseen ammattisivistykseen kuin puhtaaseen ammattiopetukseen. (Karjalainen 1984, 96–97)

Vuosien saatossa opistojen opetussuunnitelma laajeni ja monipuolistui ja tavallisten luentojen määrä pieneni. Näin ollen yhteiskunnallis-taloudelliset aineet jäivät vähemmäksi, eikä niistä muodostunut vallitsevaa ryhmää niin kuin oli aluksi tarkoitettukin. Alkuvuosina vallitseva opetusmuoto oli luento. Yleensä suosiossa oli luentosarjat, mutta myös kertaluentoja järjestettiin. Erityisesti harjoitusaineista käytiin oppituntimaista opetusta. Näistä keskeisiä olivat äidinkieli, matematiikka ja kirjanpito. Alkuvuosina näistä annettu koulutus paikkasi osallistujilta puuttuvaa kansakoulusivistystä. Myöhemmin opistoihin alkoi syntyä myös puhuja- ja keskustelupiirejä. (Karjalainen 1984, 96–97)

3.2 Kansalaisopistojen toiminta nykyään

”Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.” (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632 1 §2)

Kansalaisopistoja voidaan kutsua joillakin paikkakunnilla myös työväenopistoiksi, mutta opetus-tyyli ja toiminta ovat periaatteessa molemmilla samanlaiset. Kansalaisopistot ovat vapaan sivistystyön oppilaitoksia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, Viitattu 25.10.2018)

Suomessa toimii tällä hetkellä yhteensä 184 kansalaisopistoa ja ne toimivat jokaisen Suomen kunnan alueella. Opistot hajauttavat opetusta yleensä koko kunnan alueelle, sillä yksi niiden toimintaperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmisiä. Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia opistoja ja niiden kursseille voi osallistua kuka tahansa iästä tai aikaisemmasta koulutuksesta riippumatta. Yleisimpiä kursseja joita kansalaisopistot tarjoavat ovat taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kieli- ja kirjallisuuskursseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kursseja tai yhteiskunnallisia aineita. Kurssien tarjonta voi kuitenkin vaihdella opistosta riippuen. Tarjontaan voivat vaikuttaa muun muassa yhteiskunnalliset tekijät tai kuntalaisten omat toiveet. Tänä päivänä kansalaisopistojen kursseille osallistuu vuosittain noin 650 000 henkilöä, mikä on enemmän, kuin missään muussa oppilaitosmuodossa Suomessa. Opetustunteja kansalaisopistot järjestävät yli 2 miljoonaa vuodessa. (Kansalaisopistojen liitto 2016, Viitattu 22.9.2018)

Vapaan sivistystyön koulutuksiin hakeminen on kaikille avoin. Koulutus ei ole tutkintotavoitteista eikä tutkintojen sisältöjä säädellä lainsäädännöissä. Yleensä vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat ihmisille kansalaistaitoihin valmentavia ja yhteiskunnallisia opintoja, yleissivistäviä opintoja sekä harrastuksellista, omaan mielenkiintoon perustuvaa tietojen ja taitojen kartuttamista. Tavoitteena vapaan sivistystyön koulutuksella on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632 1.1§)

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan tämän lain mukaisen oppilaitoksen ylläpitämiseen. Luvan myöntäminen edellyttää että on olemassa sivistyksen tarve ja että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset oppilaitoksen ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen. Oppilaitosta ei voi perustaa taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi peruttaa ylläpitämisluvan jos sivistystarpeen pysyvät muutokset tai muut koulutuksen järjestämiseen liittyvät painavat syyt sitä edellyttävät tai koulutus järjestetään vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632 1 4§)

4 KIRJASTON JA KANSALAIPOISTON YHTEISTYÖ

4.1 Kirjaston ja kansalaisopiston yhteistyön historia

Kirjastot olivat isossa osassa sivistysharrastuksen ja kansan sivistystyön leviämisessä. Kirjastot tarjosivat kirjallisuutta ja sanomalehtiä vaivattomasti ja näiden tavoitettavuutta lisäämällä ne johdattivat lukutaitoista väestöä kirjallisuuden käyttöön. Näin ne pystyivät laajentamaan omaa tietopiiriänsä. (Huuha 1990, 17)

Opistot huomasivat, että kirjat ovat hyviä opetuksen täydentäjiä. Tämä johti ajatukseen hankkia oppilaitoskirjasto johon hankkeeseen Tampereen työväestön johtokunta ryhtyi vuonna 1904. Kustantajat tarjosivat lahjoituksia kirjastoon ja opistolaiset auttoivat hanketta rahakeräyksillä sekä iltamatuloilla. Vuonna 1913 kirjastoon oli saatu 302 nidettä. Myös muiden suomen kuntien opistot alkoivat suunnitella ja kehittää omia kirjastojaan, muun muassa Ouluun, Kotkaan sekä Kuopioon. (Huuha 1990, 99–100).

4.2 Yhteistyö tänä päivänä

Suomen yleisten kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötä voidaan rinnastaa lain kautta. Suomen yleisten kirjastojen laissa kerrotaan, että kirjastojen tulee tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimisen sekä osaamisen kehittämiseen. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 2§) Vapaan sivistystyön laissa taas kerrotaan, että vapaan sivistystyön oppilaitosten tulee järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632 1.1§) Näiden periaatteiden mukaan kummankin laitoksen toiminta voidaan yhdistää toisiinsa.

Yleisten kirjastojen laissa on määritelty myös, että kaikilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet sivistykseen ja kulttuuriin sekä edistää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 2§) Myös tässäkin kansalaisopistot voivat toimia kirjaston apuna. Monet kansalaisopistot tarjoavat erilaisia taiteisiin tai käsitöihin liittyviä kursseja, sekä lisäksi ne voivat järjestää myös lukupiirejä. Näitä kirjasto voivat hyödyntää siten, että kirjastossa voidaan pitää näyttelyitä kansalaisopiston kursseilla tehdyistä taideteoksista tai käsitöistä. Kansalaisopis-

tojen lukupiirit voidaan taas järjestää kirjaston tiloissa ja kirjasto voi myös tilata kansalaisopistolle lukupiiriä varten kirjoja.

Tavallisesti kirjaston ja kansalaisopiston yhteistyö näkyy yhteisten tilojen käytössä, joita kirjasto tarjoaa yleensä sellaisiin kansalaisopiston toimintoihin jotka edellyttävät jollain tavalla kirjaston käyttöä ja kirjaston käytön osaamista. Erityisesti sukututkimus, kielten opiskelu, kirjallisuus sekä luova kirjoittaminen ovat sellaisia aiheita, jotka ovat sellaisia. Yhteisesti kirjasto voi opiston kanssa käyttää samoja tiloja, koska valtionavun kannalta on edullisempaa, että kansalais- tai työväen opisto maksaa esittelijälle tai muulle sellaiselle palkkion. Opisto voi myös pyytää kirjastonhoitajaa luennoitsijaksi joillekin kursseille. (Piekkala 1984. 94-101)

Joissakin kirjastoissa voi olla myös joku työntekijä, joka toimii myös kansalaisopiston tehtävissä joko luennoitsijana tai kurssin opettajana tai vetäjänä. Tällainen toiminta voi tuoda molemmat organisaatiot lähemmäksi toisiaan ja näkyvämmäksi kirjaston ja kansalaisopiston toiminnassa kuntalaisille. Joissakin tapauksissa voi olla niinkin että kirjastolla ja kansalaisopistolla on sama johtaja kuten Tampereella. (Tampereen kaupunki, 2017. Viitattu 25.10.2018)

Joissain tapauksissa kirjasto ja kansalaisopisto voivat toimia samassa tilassa tai samassa rakennuksessa. Sonkajärvellä kansalaisopiston toimisto sijaitsee kirjaston sisällä ja kirjastolla on myös muitakin kansalaisopiston tiloja. (Sonkajärvi. Viitattu 30.10.2018) Lapinlahdella kansalaisopisto sijaitsee aivan kirjaston vieressä saman rakennuksen tiloissa, mutta niillä ei varsinaisesti ollut mitään yhteisiä tiloja. (Kaskikuusen kansalaisopisto 2018, Viitattu 30.10.2018)

5 KIRJASTOT JA KANSALAIPOISTOT

5.1 Kirjastojen ja kansalaisopistojen taustat

5.1.1 Heinävesi

Heinäveden kirjasto kuuluu Lumme-kirjastokimppaan johon kuuluvat myös Enonkosken, Mikkelin, Mäntyharjun, Pieksämäen, Savonlinnan, Toenperän ja Varkauden kirjastot. Heinävedelle perustettiin kirjasto alkujaan vuoden 1860 kevättalvella, jolloin se toimi Heinäveden kirkon sakastissa. Varsinaista kirjastolaitosta alettiin perustaa vuonna 1917 joulukuussa Heinäveden toimikunnan päätöksestä. (Heinäveden kunta 2018, Viitattu 3.10.2018)

Heinäveden kansalaisopisto kuuluu osaksi Soisalo-opistoa. Soisalo-opisto toimii Varkauden kaupungin ylläpitämänä oppilaitoksena ja se toimii Heinäveden, Joroisten ja Varkauden alueilla sekä taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän osalta myös Leppävirralla ja Pieksämäellä. Soisalo-opiston toimintaa säätelee Varkauden sivistyslautakunnan alaisena toimiva seutujaosto, jossa on edustus jokaisesta Soisalo-opiston sopimuskunnasta. (Soisalo-opisto 2016, Viitattu 1.10.2018)

5.1.2 Kuopio

Kuopion kaupunginkirjasto on Pohjois-Savon aluekirjasto. Kirjastolla on monta sivukirjastoa monien kuntaliitosten myötä Kaavilla, Karttulassa, Juankoskella, Maaningalla, Nilsiässä, Tuusniemellä, Vehmersalmella, Riistavedellä sekä myös Kuopion kaupungin alueella toimivat sivukirjastot. (Kuopion kaupunginkirjasto 2018, Viitattu 3.10.2018)

Kuopion kansalaisopiston perustehtävä ja yhteiskunnallinen rooli on tarjota laadukkaita, hyvin saavutettavissa olevia elinikäistä oppimista tukevia koulutuspalveluja. Opiston yksi pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmistä elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti. Opiston opetus on hajautettu eri puolille toiminta-alueetta ja siihen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Kuopion kansalaisopisto tarjoaa kurssien lisäksi myös erilaisia tapahtumia, konsertteja, tanssi- ja teatteriesityksiä ja taidenäyttelyitä. Kuopion kansalaisopisto

järjestää myös tavoitteellisesti etenevää taidekasvatusta, taiteen perusopetusta, lapsille ja nuorille. (Kuopion kansalaisopisto 2018, Viitattu 2.10.2018)

5.1.3 Lapinlahti

Lapinlahden kirjasto kuuluu Rutakko kirjastoverkkoon, joka on Ylä-Savon alueella toimiva kirjastoverkko. Lapinlahden kirjastolla on sivukirjasto Varpaisjärvellä. Kirjastolla on yksi kirjasto-auto, joka kulkee Lapinlahden ja Varpaisjärven alueella. (Lapinlahden kunta 2018, Viitattu 2.10.2018)

Lapinlahdella toimii Kaskikuusen opisto, joka on lapinlahden kansalaisopisto. Kaskikuusen opisto syntyi vuonna 2004 kun Lapinlahden ja Varpaisjärven kansalaisopistot yhdistyivät. Opisto toimii Lapinlahden sekä Varpaisjärven alueella. (Kaskikuusen kansalaisopisto 2018, Viitattu 2.10.2018)

5.1.4 Sonkajärvi

Sonkajärven kirjasto kuuluu Lapinlahden tavoin myös Rutakko kirjastoverkkoon. Sonkajärven kirjastolla on myös sivukirjasto Sukevalla. Sonkajärven kirjastolla toimii myös Sonkajärven kansalaisopiston toimisto, sekä muita tiloja ja Sonkajärven kulttuuritoimisto. (Sonkajärven kunta 2018, Viitattu 2.10.2018)

Sonkajärvellä kansalaisopiston toimisto sijaitsee Sonkajärven kirjastolla ja siellä pääsee käymään kirjaston ollessa avoinna. Kansalaisopiston rehtorina toimii Sonkajärven kirjastotoimen johtaja, jonka puheille pääsee myös helposti kirjaston ollessa auki. Sonkajärven kansalaisopistolla voi opiskella muun muassa musiikkia, kuvataiteita, käsitöitä, lasi- ja posliinitöitä, kieliä, tietotekniikkaa, kirjoittamista, ensiaputaitoja, terveysliikuntaa ja tanssia. Opiskelu tapahtuu yleensä iltaisin kerran viikossa tai viikonloppukursseina. Sonkajärven kansalaisopiston toimialueena on koko kunta ja päätoimipaikkana Kirjastotalo. (Sonkajärven kunta 2018, Viitattu 2.10.2018)

5.1.5 Vieremä

Vieremän kirjasto on myös osa Rutakko kirjastoverkkoa. Vieremällä on myös kirjastoauto, joka kulkee Vieremän alueella. (Vieremän kunta 2018, Viitattu 8.10.2018)

Vieremän kansalaisopisto tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia erilaisiin opintoihin muun muassa taideaineiden, liikunnan ja terveyden, kielten sekä tietotekniikan parissa. Opisto tarjoaa opetusta taajamassa ja muualla kunnan alueella. (Vieremän kunta 2018, Viitattu 2.10.2018)

Kuva 1. Kartta jossa haastatteluiden kohteiden sijainnit (Google maps 2018, Viitattu 5.11.2018)

6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Opinnäytteeni tutkimusmuotona käytin laadullista tutkimusta. Päätin suorittaa tutkimukseni haastattelutyylillä, sillä se tuntui sopivalta keinolta tehdä tutkimus. Ajatuksena oli saada tarkat perustellut kysymyksiin, joita voisin sitten tulkita ja tarkastella.

Tutkimuksessani keräsin haastatteluiden vastaukset ylös erilliselle paperille johon kirjasin haastateltavien antamat vastaukset parhaani mukaan ylös. Haastatteluista otin myös ylös nauhoitteen tabletillani siltä varalta, jos minulta jäisi jotain huomiotta. Näin pystyin varmistamaan, että saisin kaiken mahdollisen tiedon talteen haastatteluista. Kysyin kuitenkin luvan ensin haastateltavilta ennen nauhoitteen ottoa ettei tulisi väärin ymmärryksiä. Haastattelut suoritin pääsääntöisesti kirjastoissa paikan päällä käymällä lukuun ottamatta Heinäveden kirjastoa jonne suoritin haastattelun puhelimitse ja sähköpostin kautta.

Laadullinen tutkimus, eli kvalitatiivinen tutkimus on tutkimusta, jolla pyritään saamaan tuloksia ilman tilastollisia menetelmiä tai muita määrällisiä keinoja. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on tutkittavan kohteen kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Laadullinen tutkimus tutkii yksittäistä tapausta, kun taas määrällinen pyrkii kuvaamaan joukkoa. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään saamaan yhdestä havaintoyksiköstä irti mahdollisimman paljon tietoa. (Kananen 2014, 18–19)

7 TULOKSET

Tässä kappaleessa käyn läpi suorittamieni haastatteluiden tuloksia. Suoritin haastattelut Heinäveden, Kuopion, Lapinlahden, Sonkajärven sekä Vieremän kirjastoille. Haastateltavanani olivat, Heinäveden kirjastolta Mauri Venäläinen, Kuopion kirjastolta Minna Koistinen, Lapinlahden kirjastolta Tuulikki Hakkarainen ja Heli Lappalainen Sonkajärven kirjastolta Eeva Keränen ja Vieremän kirjastolta Eila Lappalainen.

Vapaasta sivistystyöstä kertovassa laissa ei ole mainintaa kirjaston ja vapaan sivistystyön oppilaitosten, kuten kansalaisopistojen välisestä yhteistyöstä. Mutta Kirjastolaissa on maininta, että ”yleinen kirjasto voi tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa”. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 11§)

Tekemieni haastatteluiden pohjalta sain selvitettyä, että yleisillä kirjastoilla ja kansalaisopistoilla voi olla melko kattavaa keskinäistä yhteistyötä. Yleisin yhteistyön muoto, joka kävi ilmi haastatteluista, oli tilojen käyttö. Tavallisesti se oli sitä että kirjastot tarjosivat kansalaisopistolle tiloja käytettäväksi eri tapahtumiin sekä opetus- ja luentotilaisuuksiin. Myös kirjastojen näyttelytilat ovat usein kansalaisopistojen käytössä jolloin niissä on esillä opistolaisten tekemiä käsitöitä tai muita teoksia. Sonkajärvellä taas tilanne on hieman erilainen sillä kansalaisopisto sekä kirjasto jakavat tilat keskenään. Sonkajärven kirjaston yhteydessä sijaitsee myös kansalaisopiston toimisto sekä muutamia kansalaisopiston opetus tiloja. Koska kirjasto ja kansalaisopiston toimisto ovat samassa tilassa, niillä on myös yhteiset aukioloajat.

Yhteistyön kautta on myös käytännössä oletettavaa, että kirjasto hankkii kokoelmiinsa aineistoa joka tukisi kansalaisopistoa toiminnassa. Haastatteluissani kaikki kirjastot hankkivat kokoelmiinsa aineistoa, josta olisi jotain hyötyä kansalaisopistolle, esimerkiksi kielten opiskeluun ja käsitöihin liittyen.

Joissain tapauksissa voi olla myös siten, että joku kirjaston henkilökunnan jäsenistä toimii myös kansalaisopiston tehtävien yhteydessä. Tavallisesti se voi olla sitä, että joku kirjaston henkilökunnan jäsen voi olla vetämässä jotain kansalaisopiston kurssia tai muuta toimintaa. Haastatteluiden pohjalta sain selville, että muun muassa Heinävedellä, Lapinlahdella ja Kuopiossa on ollut tällais-

ta. Heinäveden kirjaston tietopalvelusihteeri on vetänyt kansalaisopiston tabletti- ja älypuhelin-kursseja omalla ajallaan, josta hän sai myös palkkaa. Lapinlahdella Heli Lappalainen on vetänyt joskus kansalaisopiston lukupiirejä. Kuopiossa taas yksi aikaisempi työntekijä on toiminut kielten opettajana. Sonkajärvellä taas on ollut hieman erilainen tilanne sillä siellä kirjastotoimen johtaja Eeva Keränen toimii myös kansalaisopiston rehtorin tehtävissä. Lisäksi kansalaisopiston toimitosihteeri tekee joitain pieniä kirjaston tehtäviä kuten asiakaspalvelua sekä hyllytystä oman työnsä ohessa.

Taulukko 1. Haastatteluiden tuloksia kuvaava taulukko. Yhteistyön muotoja ja tapoja eri kunnissa.

	Yhteiset tilat	Tilojen käyttö	Yhteistä henkilökuntaa	Opistoa auttava kirjaston aineistoa
Heinävesi		x	x	x
Kuopio		x	x	x
Lapinlahti		x	x	x
Sonkajärvi	x	x	x	x
Vieremä		x		x

7.1 Yhteistyön hyödyt

Kaikki haastattelemani kirjastot olivat kokeneet yhteistyön enimmäkseen hyväksi asiaksi. Kaikki haastattelemani kirjastot olivat sitä mieltä, että yhteistyö on tuonut kansalaisopiston asiakkaita myös lähemmäksi kirjastoa ja kirjaston tarjoamia palveluita. Myös kansalaisopistojen tapahtumat on koettu hyödyksi kirjastoissa sillä ne piristävät kirjaston ilmapiiriä ja tuovat enemmän asiakkaita kirjastoon.

Myös kansalaisopistot hyötyvät yhteistyöstä. Kirjastot voivat tarjota kansalaisopistolle tiloja ja aineistoa käytettäväksi.

Kirjastot ovat katsoneet, että yhteistyöstä ei ole ollut juurikaan haittaa. Lähes kaikki haastattelemani kirjastot olivat sitä mieltä, että yhteistyöstä on ollut enemmän hyötyä kuin haittaa. Suurin

osa haitoista, joita kirjastot kertoivat haastatteluissa, olivat joitain aivan pieniä kuten lisää työtä, tapahtuman valvontaa ja muita pieniä ongelmia, jotka ovat väistämättömiä, joissain tapauksissa. Sonkajärven kirjastolla oli myös ongelmana se, että kirjaston johtajalla Eeva Keräsellä on enemmän työtä koska, hän toimii sekä kirjaston, että kansalaisopiston tehtävissä. Kuopion kirjastolla katsottiin myös ongelmaksi se, että, osa kansalaisopistojen kursseista, luennoista tai muista palveluista olivat maksullisia ja koska kirjaston palvelut kuuluvat lain mukaan olla maksuttomia. Kuopion kirjasto ei tämän vuoksi pysty ottamaan tai järjestämään joitain kansalaisopiston tapahtumia kirjaston tiloissa jos ne ovat maksullisia osallistujille.

7.2 Yhteistyön kehittäminen

Kirjastot toivoivat yhteistyöltä jonkinlaisia muutoksia. Jotkut toiveista olivat pieniä ja toiset taas hieman isompia toiveita. Osa toiveista oli, että kansalaisopisto voisi käyttää joitakin kirjaston palveluita tai asioita enemmän tai paremmin. Osa toiveista oli taas, että molempien organisaatioiden palvelut voisivat toimia paremmin toistensa kanssa.

Heinäveden kirjasto toivoi että, uudet ihmiset voisivat tuoda uusia näkökulmia asioihin. Kirjasto toivoi myös mahdollista yhteistä henkilökunnan käyttöä ja kehittämistä aineiston hankintaan esimerkiksi kielikursseihin.

Kuopion kirjasto toivoi, että kansalaisopisto järjestäisi enemmän ilmaisia tai avoimia palveluita ja luentoja, koska maksulliset luennot eivät toimi kirjastossa, jonka kuuluu olla maksuton palvelu kuntalaisille. Toiveina oli myös että kansalaisopisto laittaisi esille muitakin opiston oppilaiden töitä kuin käsitöitä tai taidetta. Kirjasto toivoi että kansalaisopisto voisi tuoda kirjastoon esille muun muassa runoja, kirjoitelmia tai näytelmiä.

Lapinlahden kirjasto toivoi, että kansalaisopisto ja kirjasto voisi hyödyntää toistensa tiloja ja aukioloaikoja enemmän kuin nykyisin. Lapinlahden kirjastolla on tarvetta muun muassa pelitilalle ja opiskelutilalle. Digineuvontaa toivottiin sekä asiakkaille että, kirjaston henkilökunnalle. Kansalaisopisto voisi hyödyntää myös kirjaston laitteita, koska kirjastolla on joitain laitteita joita kansalaisopistolla ei ole esimerkiksi digitointilaitte. Kirjastolle on tullut myös kansalaisopiston puolelta pyynn-

töjä joistain mahdollisista vierailuista mutta kirjaston pienet varat eivät aina riitä sellaiseen toimintaan.

Sonkajärven kirjasto toivoi, että kirjaston ja kansalaisopiston palvelut näkyisivät ja voisivat toimia yhteisinä palveluina. Esimerkiksi luennot ja muut sellaiset palvelut voisivat toimia molempien yhteisinä palveluina. Myös markkinoinnin parantamista toivottiin.

Vieremän kirjastolla ei ollut kovin paljon toiveita yhteistyön parantamiseksi. Kirjasto toivoi, että kansalaisopisto voisi käyttää kirjaston pianoa enemmän kursseissaan, tapahtumissaan tai muussa niiden toiminnassa.

8 POHDINTA

Tutkimukseni pohjalta sain sellaisen kuvan, että kirjastojen sekä kansalaisopistojen yhteistyö Itä-Suomessa on koettu erittäin positiiviseksi toiminnaksi. Yhteistyöstä koettu hyöty on ollut pääosin positiivinen molemmin puolin. Kirjasto on hyötynyt muun muassa saamalla näkyvyyttä ja asiakkaita kansalaisopiston puolelta ja vastineeksi kirjasto on tarjonnut tiloja kansalaisopiston käyttöön luennoissa, näyttelyissä ja opetuksessa. Tästä huolimatta yhteistyössä on joissain määrin asioita jotka voivat tuoda esteitä vastaan. Esimerkiksi kirjaston on oltava maksuton palvelu, kun taas kansalaisopisto voi vaatia maksua joistain luennoista tai kursseista, jolloin näitä ei voida järjestää kirjaston tiloissa.

Joissain tapauksissa on myös niin, että kirjastolla on työntekijä tai työntekijöitä jotka toimivat myös kansalaisopiston tehtävissä tai kansalaisopisto toimii samassa rakennuksessa. Hyötyä tästä on ollut se, että se tuo molemmat organisaatiot lähemmäksi toisiaan ja kansalaisopisto saa helposti opetusta ja luentojaan lähemmäksi kirjastoa.

Kirjaston ja kansalaisopiston yhteistyö tuo molemmille organisaatioille monenlaisia hyötyjä. Koska kansalaisopiston pääsääntöinen tarkoitus on tarjota opetusta ihmisille, olisi hyvä, että kansalaisopisto pystyy käyttämään joitain kirjaston tiloja tai palveluita hyödyksi opetuksessaan. Tällä hetkellä, jotkin kansalaisopistot käyttävät kyllä kirjaston tiloja joissain opetuksissaan, kuten eri kielten tai tietotekniikan opetuksessa. Mutta joidenkin kurssien opetus voi koitua hankalaksi kirjastossa. Esimerkiksi jotkin käsityökurssit ovat sellaisia joiden järjestäminen kirjastossa on mahdotonta. Niinpä olisi hyvä jos kirjastot tarjoaisivat apua näille kursseille muulla tavoin kuten hankkimalla kirjoja tai muuta aineistoa josta olisi hyötyä näillä kursseilla.

Kaiken aikaa muuttuva maailma tuo kokoajan uusia ajattelutapoja, teknologiaa sekä paljon muuta esille. Niinpä olisi hyvä jos kansalaisopistot voisivat hyödyntää näitä omissa kursseissaan ja luennoissaan. Hyvä esimerkki tästä on se, että nykyään monet kansalaisopistot tarjoavat kursseja, joissa voi oppia esimerkiksi tietokoneen, tabletin, älypuhelimien tai joidenkin muiden laitteiden käyttöä. Pääosin nämä kurssit ovat kuitenkin suunnattu vanhenevalle väestölle jotka haluavat oppia käyttämään näitä laitteita joko siksi, että vanhemmat laitteet eivät enää toimi tänä päivänä tai jostain muusta syystä. Nykyään jotkut omistavat jo omia droneja jotka todennäköisesti tulevat yleistymään tulevaisuudessa. Näin ollen on mahdollista että tulevaisuudessa kansalaisopistot

voivat järjestää kursseja joissa opetellaan niiden käyttöä. Tänä päivänä myös maahanmuutto on tarjonnut joillekin kansalaisopistoille uusia mahdollisuuksia esimerkiksi kielten opetuksessa ja uskon, että maahanmuuttajien myötä kansalaisopistot voivat saada tarjontaansa kehitettyä joitain uusia kursseja.

Kirjastoissa on myös paljon mietitty sitä, miten miehet saataisi käyttämään kirjastoa enemmän. Myös monet kansalaisopistot ovat kohdanneet samanlaisia ongelmia toiminnassaan. Koska opiston tarjoamat käsityökurssit kohdistuvat enimmäkseen naisväestölle ja kielet ja muut kurssit eivät välttämättä kiinnosta miehiä niin paljon. Asiaa olivat pohtineet ja tutkineet hieman J.Kauppinen sekä L.Tanhunpää tutkimuksessa Mies ja vapaa-aika. Tutkimuksessa selvisi muun muassa, että miehillä on paljon ideoita kursseista jotka voisivat olla kiinnostavia miehille. Esimerkiksi erilaiset laatuajakurssit joissa voisi harrastaa erilaisia joukkuepelejä miesporukalla. Myös kädentaitojen kursseille oli miehillä toiveita kuten puukäsityöt. (Kauppinen, Tanhunpää, 2014. 14-15)

Nykyään yleisten kirjastojen on hankala toimia yksin. Siksi sen on täytynyt hankkia monenlaisia yhteistyökumppaneita niin peruskouluista, lukioista, kansalaisopistoista, yhdistyksistä ja muista organisaatioista. Näin kirjastojen on helpompi järjestää tapahtumia ja saada asiakkaita itselleen.

Kiitokset Mauri Venäläiselle Heinäveden kirjastolle, Minna Koistiselle Kuopion kaupunginkirjastolle, Tuulikki Hakkaraiselle ja Heli Lappalaiselle Lapinlahden kirjastolle, Eeva Keräselle Sonkajärven kirjastolle sekä Eila Lappalaiselle, Vieremän kirjastolle osallistumisesta, haastatteluihin. Kiitokset myös Eeva Hiltuselle aluehallintovirastolle, yhteistyöstä.

LÄHTEET

Aluehallintavirasto 2016. Aluehallintavirastot Viitattu 28.10.2018

<https://www.avi.fi/web/avi/aluehallintovirastot>

Piekkala, P. 1984. Artikkelin nimi. Teoksessa Blinnikka, V., Holmberg, I. & Lehväslaiho, V. (toim.) Kirjastotyön perusteet. Helsinki: Kirjastopalvelu, 94–101.

Google maps. Kartta. Viitattu 5.11.2018

<https://www.google.com/maps/@63.1204983,27.1927262,8z>

Heinäveden kunta 2018. Kirjasto Viitattu 19.10.2018, <http://heinavesi.fi/kirjasto>

Huuhka, K. 1990. Kansalais- ja työväenopistotoiminnan historia 1899-1979. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Karjalainen, E & Toivanen, T. 1984. Suomen vapaan kansansivistystyön vaiheet. Espoo: Welling & Göös.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytteenä: Miten kirjoitan laadullisen opinnäytetyön vaihe viheelta. Suomen yliopistopaino Oy

Kauppinen, J. & Tanhuppää, L. 2014. Mies ja vapaa-aika – Miesnäkökulmia kansalaisopistojen kehittämiseen. Viitattu 19.10.2018 https://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2015/06/Mies_ja_vapaa_aika.pdf

Kansalaisopistojen liitto KOL 2016. Kansalaisopistot pähkinänkuoressa. Viitattu 22.9.2018, <https://kansalaisopistot.fi/kansalaisopistot-pahkinankuoressa/>

Kaskikuusen opisto 2018. Tervetuloa Kaskikuusen kansalaisopistoon! Viitattu 19.10.2018, <http://www.kaskikuusi.fi/etusivu.php>

Kuopion kansalaisopisto 2018. Viitattu 19.10.2018,
<http://kansalaisopisto.kuopio.fi/kansalaisopisto/toiminta-ajatus/>

Kuopion kaupunginkirjasto 2018. Viitattu 3.10.2018 <https://kuopio.finna.fi/>

Laki vapaasta sivistystyöstä. Viitattu 22.9.2018,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>

Laki yleisistä kirjastoista. Viitattu 22.9.2018, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>

Lapinlahden kunta 2018. Kirjasto Viitattu 19.10.2018, <https://www.lapinlahti.fi/fi/Tietoa-kunnasta/Organisaatio/Osastot/Sivistysosasto/Kulttuuri-ja-nuorisopalvelut/Kirjasto>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018. Vapaa sivistystyö. Viitattu 22.9.2018, <https://minedu.fi/vapaa-sivistystyo>

Soisalo-opisto 2016. Seutuajaosto. Viitattu 19.10.2018, <http://www.soisalo-opisto.fi/opisto/seutuajaosto/>

Sonkajärven kunta 2018. Sonkajärven kansalaisopisto. Viitattu 19.10.2018,
<http://www.sonkajarvi.fi/Suomeksi/Palvelut/Kirjasto,-kulttuuri-ja-kansalaisopisto/Kansalaisopisto>

Tampereen kaupunki 2017. Kirjasto ja kansalaisopistoyksikkö. Viitattu 25.10.2018,
<https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/organisaatio/hyvinvoinnin-palvelualue/kulttuuri-ja-vapaa-aikapalvelut/kirjasto-ja-kansalaisopistoyksikko.html>

Vieremän kunta 2018. Kansalaisopistot. Viitattu 19.10.2018,
<http://www.vierema.fi/fi/Palvelut/Vapaa-aika/Kansalaisopisto>

Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakko Viitattu 19.10.2018,
<https://rutakko.verkkokirjasto.fi/web/arena/welcome>

Tutkimus aineisto on tekijän hallussa.

1) Millaista yhteistyötä kirjastonne tekee kansalaisopiston kanssa?

Yhteistyön muotoja

Hankkiiko kirjasto kirjoja jotka tukevat opiston toimintaa

2) Työskenteleekö ketään kirjaston henkilökunnan jäsenistä kansalaisopiston tehtävissä?

3) Onko kirjastolle koitunut hyötyä yhteistyöstä?

4) Hyödyntääkö kansalaisopisto kirjaston tiloja toiminnassaan? Miten?

5) Onko yhteistyöstä koitunut mitään haittoja/ongelmia?

6) Voisiko kansalaisopisto tai kirjasto hyödyntää toisen tarjoamia palveluita jotenkin enemmän toiminnassaan/tiloissaan?

7) Onko yhteistyöstä koitunut hyötyä kirjaston tai kansalaisopiston asiakkaille?

8) Voisiko yhteistyö toimintaa kehittää mitenkään?